

Azərbaycan Milli Kitabxanasının beynəlxalq əlaqələri genişlənilir

□ *Son 15 ildə həyata keçirilən uğurlu dövlət siyasəti sayəsində Azərbaycanın milli-mənəvi dəyərlərinin mühafizəsi və təbliği istiqamətində əhəmiyyətli addımlar atılmış, ədəbiyyatımızın, tariximizin, maddi sərvətlərimizin ölkə hüdudlarından kənarında tanınması işləri xeyli gücləndirilmişdir. Azərbaycan dövlətinin Birinci vitse-prezidenti Mehriban xanım Əliyevanın, Heydər Əliyev Fondunun məqsədyönlü fəaliyyəti nəticəsində bu sahədə böyük uğurlar qazanılmışdır. Azərbaycan mədəniyyəti nümunələrinin UNESCO-nun Qeyri-Maddi Mədəni İrs Siyahısına daxil edilməsi, xarici ölkələrdə keçirilən irimiqyaslı mədəniyyət tədbirləri, bir sıra ölkələrdə görkəmli mədəniyyət və ədəbiyyat xadimlərimizin yubileylərinin keçirilməsi, abidələrinin ucaldılması və digər tədbirlər Azərbaycan mədəniyyətinin beynəlxalq miqyasda təbliğində əhəmiyyətli rol oynamışdır.*

Azərbaycan həqiqətlərinin, ölkəmizin sürətli iqtisadi yüksəlişinin xaricdə təbliği ilə əlaqədar ölkəmizin ən vacib mədəniyyət mərkəzləri qarşısında qoyduğu vəzifələrə uyğun olaraq, Azərbaycan Milli Kitabxanası da son illər milli mədəniyyətimizin, milli-mənəvi dəyərlərimizin, ədəbiyyatımızın ölkə hüdudlarından kənarında təbliğini gücləndirmək məqsədilə beynəlxalq əlaqələrini xeyli genişləndirmişdir. Milli kitabxananın beynəlxalq əlaqələri bir neçə istiqamətdə inkişaf edir və burada əsas iş dünya ölkələrinin milli kitabxanaları ilə qarşılıqlı əlaqələrin yaradılmasında ibarətdir. Kitabxanamız son on beş il ərzində dünyanın 34 ölkəsinin milli kitabxanası ilə qarşılıqlı əməkdaşlığa dair müqavilələr imzalamışdır və onlar uğurla həyata keçirilir. Bu kitabxanaların sırasında Amerika, Asiya və Avropanın ən zəngin kitabxanaları – ABŞ-ın Kaliforniya Universitetinin Kitabxanası, eləcə də Avstriya Milli Kitabxanası, Almaniya Milli Kitabxanası, Çexiyanın, Rusiyanın, Belarusun, Macarıstanın, Slovakiyanın, Çinin, Qazaxıstanın, Özbəkistanın, İordaniyanın, Misirin, Latviyanın, İranın və digər ölkələrin milli kitabxanaları vardır. Qarşılıqlı əməkdaşlığa dair memorandumlarda beynəlxalq kitab mübadiləsi, informasiya resurslarının və mütəxəssislərin təcrübə mübadiləsi kimi məsələlər, sərgilərdə, elmi konfranslarda və simpoziumlarda, treninqlərdə iştirak, qarşılıqlı ezamiyyətlər və s. məsələlər öz əksini tapır.

UNESCO-nun kitabxanalar arasında beynəlxalq kitab mübadiləsinin həyata keçirilməsinə dair 1959-cu ildə qəbul etdiyi konvensiyaya müvafiq olaraq, milli kitabxanamız dünyanın 64 ölkəsinin kitabxanası ilə qarşılıqlı beynəlxalq kitab

mübadiləsinə həyata keçirir və bu yolla son 15 il ərzində dünya kitabxanalarından alınmış və dünya kitabxanalarına göndərilmiş kitabların sayı xeyli artmışdır. Milli kitabxanamız bu yolla özünün əsas funksiyalarından birini – dünya ölkələrində Azərbaycana

dair çap olunmuş kitabların və Azərbaycan müəlliflərinin bütün əsərlərinin toplanması işlərini uğurla həyata keçirir. Bugünədək kitabxanamız bu yolla xarici ölkə kitabxanalarından 700 min nüsxəyədək kitab və digər nəşrlər almışdır. Eyni zamanda, milli kitabxanamız dünya kitabxanalarına Azərbaycanın mədəniyyətinə, iqtisadiyyatına, tarixinə, coğrafiyasına, ədəbiyyatına, ayrı-ayrı yazıçı və şairlərinə dair 1 milyon nüsxəyədək ədəbiyyat göndərmişdir.

Milli kitabxananın beynəlxalq əlaqələrinin gücləndirilməsində Bakıda keçirilən beynəlxalq kitab sərgilərinin və milli kitabxananın hər il böyük uğurla təmsil olunduğu beynəlxalq kitab sərgilərinin də böyük əhəmiyyəti vardır. 2009-cu ildən hər iki ildən

bir keçirilən Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgisində hər il ondan artıq milli kitabxana iştirak edir. Bu kitabxanalar nümayiş etdirdikləri kitabları Azərbaycan Milli Kitabxanasına hədiyyə verirlər. Ötən il ölkəmizdə artıq V Bakı Beynəlxalq Kitab Sərgi-Yarmarkası keçirilmişdir və bu sərgilər zamanı kitabxanamıza bütövlükdə 6 min nüsxədən çox kitab hədiyyə olunmuşdur.

Bu sərgilərin digər bir özəlliyi də ondadır ki, həmin beynəlxalq sərgilərdə iştirak edən hər bir ölkə kitabxanasının fondlarında mühafizə olunan Azərbaycanla bağlı qiymətli materialların və əlyazmaların sərgiləri də təşkil olunur və sonda həmin materialların surətləri və elektron versiyaları disklərə yazılaraq milli kitabxanaya bağışlanır. 2009-cu ildən indiyədək Rusiya, Estoniya, Çexiya milli kitabxanalarının və B.Yeltsin adına Sankt-Peterburq Prezident Kitabxanasının fondlarından sərgilər təşkil olunmuş və sonda Azərbaycana dair qiymətli sənədlərin, əlyazmaların, xəritələrin surətləri milli kitabxanaya hədiyyə olunmuşdur. Bu yolla indiyədək dahi Nizami

Gəncəninin "Xəmsə"sinin XVI əsrə aid nadir əlyazmasının, XIX əsrə aid Azərbaycanın xəritəsinin, respublikamızın tarixi ilə bağlı digər qiymətli sənədlərin surətləri ölkəmizə gətirilmişdir.

Azərbaycan Milli Kitabxanası 10 ildən artıqdır ki, hər il Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə xarici ölkələrdə keçirilən 10-12 beynəlxalq kitab sərgisində iştirak edir. İndiyədək kitabxanamız ənənəvi Frankfurt, London, Turin, Moskva, Tehran, Təbriz, Budapeşt, Praqa və digər şəhərlərdə keçirilən sərgilərdə ölkəmizi uğurla təmsil etmişdir. Bu sərgilərdəki ekspozisiyalarda nümayiş olunan ədəbiyyat sonda ya həmin ölkədəki səfirliyimizə və universitetlərə, ya da həmin ölkələrin milli kitabxanalarına hədiyyə olunur. Kitabların bir

hissəsi isə sərginin bağlanması günü sərgi iştirakçılarına da paylanır. Bütün bunlar Azərbaycanın mədəniyyətinin, tarixinin, ədəbiyyatının, Azərbaycan realılıqlarının təbliği yolunda atılan əməli addım hesab oluna bilər.

Azərbaycan Milli Kitabxanasının beynəlxalq əlaqələrində danışıq bir sıra beynəlxalq təşkilatlarla birlikdə xarici ölkələrdə keçirilən tədbirlərdən ilk növbədə danışmaq lazımdır. Bu sırada Beynəlxalq Türk Mədəniyyəti Təşkilatı – TÜRKSOY ilə birlikdə bütün türkdilli ölkələrdə keçirilən tədbirləri xüsusilə qeyd etməliyik. On ildən artıqdır ki, Azərbaycan Milli Kitabxanasının TÜRKSOY-la birlikdə türk dünyasının görkəmli xadimlərinin xatirəsinin əbədiləşdirilməsi məqsədilə həm Azərbaycanın və həm də digər türkdilli ölkələrin ədəbiyyat və mədəniyyət xadimlərinin yubileylərinin keçirilməsi ənənə halını almışdır. Nizami Gəncəvinin, M.P.Vaqifin, M.F.Axundzadənin, Üzeyir Hacıbəylinin, Qara Qarayevin, Səməd Vurğunun, Bəxtiyar Vahabzadənin, İlyas Əfəndiyevin, türk dünyasının görkəmli nümayəndələrindən Yunus Əmrənin, Abdulla Tukayın, Məhdumqulu Fəraqinin, Yusif Balasaqunlunun, Mahmud Qaşqarının, Zəki Validinin, Qaysın Quliyevin və başqalarının yubileyləri həm Bakıda və həm də Ankarada və İstanbulda, Astanada və Türkiyədə, Bishkekə və İssikkulda, Daşkənddə və Aşqabadda, Ufada və Kazanda, digər şəhərlərdə müvafiq olaraq keçirilmişdir. Bütün bu yubileylər müvafiq kitab və foto-sərgilərlə, kitab təqdimatları, şeir gecələri, elmi konfranslarla və digər tədbirlərlə müşayiət olunmuşdur. Bu tədbirlər çərçivəsində "TÜRKSOY Kitabxanası" seriyasından Bəxtiyar Vahabzadənin, Molla Pənah Vaqifin, Məhdumqulu Fəraqinin, Yunus Əmrənin, Zəki Validinin və digərlərinin əsərlərindən ibarət kitabların nəşr olunaraq təqdimatlarının keçirilməsi də bir ənənəyə çevrilmişdir. Ötən ilin sonunda ölkə başçısının sərəncamına müvafiq olaraq, görkəmli Azərbaycan şairi M.P.Vaqifin 300 illik yubileyi TÜRKSOY-la birlikdə Ankarada, İstanbulda, Sakaryada, Astanada, Türkiyədə böyük uğurla keçirilmişdir.

Azərbaycan Milli Kitabxanası Mədəniyyət və Turizm Nazirliyi ilə birlikdə xarici ölkələrdə təşkil olunan beynəlxalq kitab sərgilərində də respublikamızın ictimai-mədəni həyatı ilə bağlı müxtəlif tədbirlər keçirməklə Azərbaycan həqiqətlərinin dünya miqyasında təbliğində yaxından iştirak edir. Frankfurt, İstanbul, Turin, Moskva

və digər şəhərlərdə keçirilən ənənəvi beynəlxalq kitab sərgiləri çərçivəsində almanların Cənubi Qafqazda məskunlaşmasının 200 illiyinə, M.P.Vaqifin 300 illiyinə, S.Vurğunun 110 illiyinə, B.Vahabzadənin 90 illiyinə, İ.Əfəndiyevin 100 illiyinə həsr olunmuş tədbirlər buna əyani misal ola bilər.

Milli kitabxananın beynəlxalq əlaqələrinin ən bariz nümunələrindən biri də onun professional beynəlxalq təşkilatlarda təmsil olunmasıdır. Milli kitabxana 2003-cü ildən Avrasiya Kitabxanalar Assambleyasının (BAE) üzvü və 5 təsisçisindən biridir, 1998-ci ildən Beynəlxalq Kitabxana Təşkilatları və Assosiasiyaları Təşkilatının (IFLA), 2005-ci ildən Avropa Milli Kitabxanaları Konfransı Təşkilatının (CENL) üzvüdür, 1992-ci ildən Türkdilli Ölkələrin Milli Kitabxanaları Birliyinin, 2009-cu ildən İTÜ Üzvü Olan Ölkələrin Milli Kitabxanaları Birliyinin üzvü və yaradıcılarından biridir. Milli kitabxanamız bu beynəlxalq təşkilatların müxtəlif ölkələrdə keçirilən illik toplantılarında və konfranslarında mütəmadi olaraq iştirak etməklə yanaşı, bu tədbirlərin təşkilatçısı və ev sahibi qismində də çıxış edir. CENL-in, BAE-nin, İTÜ üzvü olan və Türkdilli ölkələrin milli kitabxanalarının toplantıları Bakıda böyük uğurla keçirilmişdir. 2013-cü ildə Azərbaycan Respublikasının Prezidenti cənab İlham Əliyevin sərəncamına müvafiq olaraq, Milli Kitabxananın 90 illik yubileyi bu beynəlxalq təşkilatların təmsilçisi olan 60-dan artıq dünya milli kitabxanaları rəhbərlərinin iştirakı ilə uğurla keçirilmişdir.

Azərbaycan Milli Kitabxanasının əməkdaşları kitabxana işinin bu və ya digər məsələlərinə dair dünya ölkələrində keçirilən beynəlxalq elmi konfranslarda və simpoziumlarda, treninqlərdə və digər tədbirlərdə də mütəmadi olaraq maraqlı elmi məruzələrlə və təqdimatlarla çıxışlar edirlər. Milli kitabxanamız mütəmadi olaraq belə tədbirlərin təşkilatçısı kimi də çıxış edərək dünya kitabxanalarının mütəxəssislərini Bakıda toplayır.

Kitabxanamızın beynəlxalq əlaqələrində mütəxəssislərin təcrübə mübadiləsinin və stajirovkaların təşkili də əhəmiyyətli rol oynayır. Son illər ərzində mütəmadi olaraq Türkiyənin, Rusiyanın, Belarusun, Slovakiyanın, Qazaxıstanın, Fransanın, Avstriyanın, İranın, ABŞ-ın, Gürcüstanın, Misirin və digər ölkələrin milli kitabxanalarında, həmin kitabxanaların mütəxəssisləri bizim kitabxanada təcrübə mübadiləsi keçmişlər.

Kərim TAHİROV,
M.F.Axundov adına
Azərbaycan Milli
Kitabxanasının direktoru,
Əməkdar mədəniyyət işçisi,
professor